

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, TAITE, APERIRA 30, 1908.

PANUITANGA KOOTI WHENUA MAORI.

TONO I RARO I TEKIONA 39 O "TE TURE KOOTI WHENUA MAORI, 1894," KUA WHAKAKOREA.

I ROTO I TE KOOTI WHENUA MAORI O NIU TIRENI, TAKIWA O PONEKE.

Mo runga i tetahi tono i raro i tekiona 39 o "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894"; a mo te whenua e mohiotia ana ko Wharekauri Poraka; a mo te tono a Himiona Tahuhi ki te Tumuaki Kai-whakawa o taua Kooti kia whakatikatikangia tetahi pohshetanga i roto i nga ota i mahia e Tiati Etika i a Hurae, 1900.

NOTEMEA kua tukua taua tono ki te Kooti Whenua Maori kia uiuia kia ripoatatia, a i te mea kua ata ripoatatia taua uiuinga, ka whakakorea nei taua tono.

Ina hoki toku ringa, he mea tuhi i tenei te 29 o nga ra o Aperira, 1908.

Na TIAKIHANA PAAMA, Tumuaki Kai-whakawa.

TONO KIA WHAKAPUTAINA HE TIWHIKETE I RARO I TE TEKIONA 55, WHAKATUTURU TUKU.

Tari o te Kai-rehita, Akarana, 21 o Aperira, 1908.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai kua tukua mai nga tono ki tetahi Kai-whakawa o te Kooti kia whakaputaina nga tiwhikete i raro i nga tikanga o tekiona 55 o "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894," whakatuturu i nga tuku e mau nei te whakaaturanga i raro iho nei. Ko nga rupu whakane katoa mo te whakaputanga o aua tiwhikete me tuku mai ki abau i roto i nga ra tekau-ma-wha i muri mai i te ra i perehitia ai tenei panui.

[Akarana, Tekiona 55, 1908-11.]

Na A. H. HORANA, Kai-rehita.

NGA TUKUNGA I WHAKAHUATIA I RUNGA AKE NEI.

Nama.	Te Abua o te tuku.	Te ra i hainatia ai.	Te ingoa o te whenua.	Nga ingoa o nga tangata e whai tikanga ana ki taua whakahaerenga.
17	He rihi (C.A. 1908-35) ..	30 o nga ra o Mache, 1908	Orakei Name 2b ..	Watene Tautari raua ko Mereia Kingi ki a Arthur Southey Baker.
18	He rihi (C.A. 1908-36) ..	7 o nga ra o Aperira, 1908	Orakei Nama 3c me 1g	Hori Paerimu ki a Arthur Southey Baker.
19	He rihi (C.A. 1908-37) ..	30 o nga ra o Mache, 1908	Orakei Nama 2a2 ...	Maki Waata ki a Arthur Southey Baker.

TONO KIA WHAKAPUTAINA HE TIWHIKETE I RARO I TEKIONA 55, WHAKATUTURU TUKU.

Tari o te Kai-rehita, Akarana, 27 o Aperira, 1908.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai kua tukua mai he tono ki tetahi Kai-whakawa o te Kooti kia whakaputaina he tiwhikete i raro i nga tikanga o tekiona 55 o "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894," whakatatuturu i te tuku e mau nei te whakaaturanga i raro iho nei. Ko nga kupu whakahe katos ki te whakaputanga o taua tiwhikete me tuku mai ki ahau i roto i nga ra tekau-ma-wha i muri mai i te ra i perehitia ai tenei panui.

[Akarana, Tekiona 55, 1908-12.]

Na A. H. HORANA, Kai-rehita.

TE TUKUNGA I WHAKAHUATIA I RUNGA AKE NEI.

Nama.	Te Ahua o te tuku.	Te ra i hainatia ai.	Te ingoa o te whenua.	Nga ingoa o nga tangata e whai tikanga ana ki taua whakahaerenga.
20	He hoko (C.A. 1908-39) ..	14 o nga ra o Pepuere, 1908	Wahi o Wairangi Nama 241N	William Waters ki a Matthew Herd Bryers.

WHAKAHAERE WHENUA MAORI.

Tuunga o te Poari Whenua Maori o te Takiwa o Waiariki ki Rotorua.

Tari o te Poari Whenua Maori o Waiariki, Akarana, 22 o Aperira, 1908.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Poari Whenua Maori mo te Takiwa o Waiariki ki Rotorua a te 12 o nga ra o Mei, 1908, i te 10 o nga haora i te ata, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei, he mea tuku mai ki te Tumuaki, ki te uiui hoki i nga tikanga o etahi atu mea e whakatakotoria tikatia mai ana ki te araro o te Poari.

Na HEMI W. PARAONE, Tumuaki.

KUPU APITI.

TONO KIA WHAKAAETIA Nga Rihi.

Nama.	Nama o te Pukapuka.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Nga Ingoa o nga Kai-tuku Rihi.
-------	---------------------	-----------	-----------------------	--------------------------------

HE TONO ENEI I WHAKANUKUHIA I TERA TUUNGA O TE POARI.

1	W. 1906-50	Margaret I. Abbott (na ona roia na Walker raua ko Peak)	Pukehina M	Timi Waata me etahi atu.
2	W. 1906-51	Archibald W. J. Abbott (na ona roia na Walker raua ko Peak)	Pukehina M	Timi Waata me etahi atu.
3	W. 1907-11	B. S. Penny (na tona kai-whakahaere na W. K. Wihapi)	Mangorewa-Kaharoa Nama 7A ..	Matenga Pitini me etahi atu.
4	W. 1907-18	Earl raua ko Kent (nga roia mo te kai-tango rihi)	Omataroa Nama 8	Atutahi Waiari me etahi atu.
5	W. 1907-32	John Dalbeth raua ko James Dalbeth (na to raua kai-whakahaere na A. A. Yates)	Kaitao Nama 2A	.. .. .
6	W. 1907-36	Alexander Veitch (na ona roia na Parr raua ko Blomfield)	Tetahi wahanga o Rota 31, Parihi o Rangitaiki	Akuhata Parakau me etahi atu.
7	W. 1907-37	Thomas Bush (na ona roia na Parr raua ko Blomfield)	Tetahi wahanga o Rota 31, Parihi o Rangitaiki	Akuhata Parakau me etahi atu.
8	W. 1907-45	F. Summers (na tona kai-whakahaere na W. K. Wihapi)	Rota 42, Parihi o Rangitaiki ..	Ani Waata me etahi atu.
9	W. 1907-48	Richard John Kelly (na tona kai-whakahaere na W. K. Wihapi)	Tumu Kaituna Nama 11A	Parangi Akuhata me etahi atu.

HE TONO HOU ENEI.

10	W. 1908-1	Robert King (na tona kai-whakahaere na W. K. Wihapi)	Tekiona 25, Poraka II, Takiwa Ruuri o Maketu	Kiharoa Akuhata me etahi atu.
11	W. 1908-5	Kobert King (na tona kai-whakahaere na W. K. Wihapi)	Paangaroa North F Nama 2 ..	Piko te Riukoko me etahi atu.
12	W. 1908-6	Christina Little	Tunapahore South (tetahi wahanga)	Nga tangata no ratou te Poraka o Tunapahore South.
13	W. 1908-7	Thomas Martin Hutchinson ..	Tunapahore South (tetahi wahanga)	Nga tangata no ratou te Poraka o Tunapahore South.
14	W. 1908-8	Charles O'Reilly	Takaputahi (tetahi wahanga) ..	Nga tangata no ratou te Poraka o Takaputahi.
15	W. 1908-9	Jonathan Brown	Takaputahi (tetahi wahanga) ..	Nga tangata no ratou te Poraka o Takaputahi.
16	W. 1908-10	Fenwick Loftus Hamilton ..	Takaputahi (tetahi wahanga) ..	Nga tangata no ratou te Poraka o Takaputahi.
17	W. 1908-11	Susan Ursula Claude	Takaputahi (tetahi wahanga) ..	Nga tangata no ratou te Poraka o Takaputahi.
18	W. 1908-12	Francis Arthur Claude	Takaputahi (tetahi wahanga) ..	Nga tangata no ratou te Poraka o Takaputahi.
19	W. 1908-13	James Thomas Tabb	Takaputahi (tetahi wahanga) ..	Nga tangata no ratou te Poraka o Takaputahi.
20	W. 1908-14	Albert Edward Newsham	Takaputahi (tetahi wahanga) ..	Nga tangata no ratou te Poraka o Takaputahi.
21	W. 1908-15	Robert King	Otairoa Nama 3c	Te Rina Wikiriwhi me etahi atu.

TONO KIA WHAKAAETIA NGĀ RIHI.

Nama.	Nama o te Pukapuka.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Nga Ingoa o nga Kai-tuku Rihi.
22	W. 1908-19	Robert King	Te Takapu o te Waharoa Nama 3	..
23	W. 1903-21	Thomas Hallett	Rota 21, Parihi o Matata ..	Katerina Watene me etahi atu.
24	W. 1908-22	Raana Walker (na ona roia na Nolan raua ko Skeet)	Whangaparaoa Nama 2D ..	Hinepou me etahi atu.
25	W. 1908-23	Alfred Austin Reid	Whitikau Nama 3A Nama 1 ..	Nga tangata no ratou te Poraka o Whitikau Nama 3A Nama 1
26	W. 1908-24	Susan Ursula Claude (na tona roia na W. A. Carter)	Rota 183 me 184, Parihi o Waimana	Te Hurinui Apanui me etahi atu.
27	W. 1908-25	Clara Walker (na tona roia na Hamiora Hei)	Orete G	Taki Moana.
28	W. 1908-26	Axel Fredsburg (na tona roia na Hamiora Hei)	Whangaparaoa Nama 2c ..	Arapeta Taraoa me etahi atu.
29	W. 1908-29	John Nixon and H. G. Manisty (na to raua roia na W. A. Carter)	Rota 99, 100, me 101, Tekiona 1, Taone o Opotiki	Te Paea Kingi me etahi atu.
30	W. 1908-30	Coin Kinross White (na ona roia na Nolan raua ko Skeet)	Whangaparaoa Nama 1 (Whangaparaoa)	Te Wikiriwhi me etahi atu.
31	W. 1908-31	Tete Goldsmith (na ona roia na Nolan raua ko Skeet)	Whangaparaoa Nama 2K (tetahi wahanga)	Horiana Hineipuhia me etahi atu.
32	W. 1908-32	Sam Goldsmith (na ona roia na Nolan raua ko Skeet)	Whangaparaoa Nama 2K (tetahi wahanga)	Horiana Hineipuhia me etahi atu.
33	W. 1908-33	Catherine Christobel De Vere Holt (na ona roia na Nolan raua ko Skeet)	Whangaparaoa Nama 2M (tetahi wahanga)	Akinibi Karapaina me etahi atu.
34	W. 1908-34	Everard Hannam Henderson (na ona roia na Nolan raua ko Skeet)	Whangaparaoa Nama 2M (tetahi wahanga)	Akinibi Karapaina me etahi atu.
35	W. 1908-35	Sam Goldsmith (na ona roia na Nolan raua ko Skeet)	Whangaparaoa Nama 2N ..	Aperahama te Ruha me etahi atu.
36	W. 1908-36	Sam Goldsmith (na ona roia na Nolan raua ko Skeet)	Whangaparaoa Nama 2P ..	Paratene Kamura me etahi atu.

TONO KIA WHAKAAETIA NGĀ KIRIMENE I RARO I NGĀ TIKANGA O TEKIONA 26 O TE TURE WHAKARITERITE KEREME WHENUA MAORI WHAKATIKATIKA I NGĀ TURE, 1907.

Nama.	Nama o te Pukapuka.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ahua o te Kirimene.
37	W. 1908/2	Te Rotorua Rimu Company (Limited), (na to ratou roia na A. E. Whitaker)	Waiteti Nama 2, Tekiona 1B me 2A	Whai-mana ki te tapahi i nga rakau, me era atu mea katoa.
38	W. 1908/3	Te Rotorua Rimu Company (Limited), (na to ratou roia na A. E. Whitaker)	Waiteti Nama 2, Tekiona 1A ..	Whai-mana ki te tapahi i nga rakau, me era atu mea katoa.
39	W. 1908/4	Te Rotorua Rimu Company (Limited), (na to ratou roia na A. E. Whitaker)	Okoheriki Nama 2c	Whai-mana ki te tapahi i nga rakau, me era atu mea katoa.

TONO I RARO I TEKIONA 20 O TE TURE WHAKARITERITE KEREME WHENUA MAORI WHAKATIKATIKA TURE, 1907.

Nama.	Nama o te Pukapuka.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Nga Ingoa o nga Kai-tuku Rihi.
40	W. 1908/20	W. H. Carter raua ko T. Kirk (na to raua roia na P. H. Harron)	Tekiona 235, Poraka II, Takiwa Ruri o Whakatane	..

TONO KIA TUKUA ATU HE KUPU WHAKAAE KI TE KAWANA KIA WETEKIA NGĀ HERE.

Nama.	Nama o te Pukapuka.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ahua o te Tuku.
-------	---------------------	-----------	-----------------------	--------------------

HE TONO ENEI I WHAKANUKUHIA I TERA TUUNGA O TE POARI.

41	N. 1906/83	Alfred Washer	Te Puke 2c Nama 1, 2, me 3 ..	He hoko.
42	W. 1907/57	W. K. Wihapi (kai-whakahaere mo te kaitango hoko)	Te Rahui Nama 4	He hoko.

HE TONO HOU ENEI.

43	W. 1908/16	Robert King	Rauotehuia B Nama 2.. ..	He hoko.
44	W. 1908/17	Robert King	Rauotehuia B Nama 4.. ..	He hoko.
45	W. 1908/18	Robert King	Tekiona 2153, Poraka VI, Takiwa Ruri o Tumu-Kaituna	He hoko.
46	W. 1908/27	Niels Rostgard raua ko Robert Brownlee (na to raua roia na W. A. Carter)	Oamaru Nama 2B	He hoko.
47	W. 1908/28	Niels Rostgard raua ko Robert Brownlee (na to raua roia na W. A. Carter)	Tahora Nama 2B, Tekiona 2B ..	He hoko.

Whakatuunga Mema Apiha Kawanatanga mo te Kaunihera Maori o te Takiwa o Tamatea, i raro i nga tikanga o "Te Ture Kaunihera Maori, 1900."

Te Tari o te Minita Maori,
Poneke, 23 o Aperira, 1903.

KUA pai His Excellency te Kawana ki te whakatu ia

THEODORE MINET LAWLOR, Esq.,

o Hehitingi, hei Mema Apiha Kawanatanga mo te Kaunihera Maori o te Takiwa o Tamatea, i raro i nga tikanga o "Te Ture Kaunihera Maori, 1900," hei kai-riiwhi mo Donald Banks, kua nukuhia.

TIMI KARA,
Minita mo nga Mea Maori.

PANUITANGA.

PEEKE TIAKI MONI I nga POUTAPETA.

1. **E**TUWHERA ANA he Peeke Tiaki Moni i ia ra i ia ra mo te mahi tango moni mo te mahi utu moni hoki i te nuinga o nga Poutapeta Whakaputa Ota Moni i Niu Tireni, i roto i nga haora i whakahaerea ai te mahi mo nga ota moni.

2. Ko te moni hua e roto ana i te Kai-tuku Moni e £3 10s. i roto i te £100 mo nga moni tae atu ki te £300 e tukua ana e ia ki te peeke pera takoto ai, ki te neke ake nga moni i tukua peratia i te £300 tae atu ki te £600, ka heke iho te moni hua ki te £3 i roto i te £100. Kaore e utua ana he moni hua mo nga moni i neke ake i te £600 o te kaute kotahi.

3. E tino tau ana ki runga ki te Kawanatanga tonu te tikanga mo te utu hohoro i nga moni kua tukua e nga Kai-tuku Moni ki aua peeke takoto ai.

4. Ka ahei te Kai-tuku Moni ki tetahi Peeke Tiaki Moni a te Poutapeta, ki te tuku moni ki etahi atu o nga peeke pera i roto i taua Takiwa Poutapeta takoto ai, ka ahei ano hoki ia ki te tango mai i tana moni i roto i tetahi Peeke Tiaki Moni i te Poutapeta i roto i te takiwa na e marama ana hei tononga atu mana.

5. E kore rawa o whakina nga ingoa o nga Kai-tuku Moni ki nga Peeke Tiaki Moni i nga Poutapeta, te nuinga ranei o nga moni i tukua atu e ratou ki te peeke takoto ai.

6. Ka ahei nga tamariki ki te tuku moni ki te peeke pera takoto ai, ka ahei ranei kia tukua he moni ki te peeke i runga i o ratou ingoa. Ki te maha atu o ratou tau i te whitu nga tau ka pena ano te tikanga mo ratou me te tikanga e whakahaerea atu ana ki te hunga kua pakeke; engari ia e kore nga tamariki pera e ahei te tango atu i aua moni kia tae ra ano o ratou tau ki te whitu nga tau.

7. Ka ahei kia whakatuwheratia he Kaute Tukunga Topu i runga i te ingoa o te hunga tokorua, maha atu ranei mo te taha ki a ratou, mehemea e hara ratou i te Kai-tuku Moni i runga i te tikanga topu, motuhake ranei.

8. Ko nga tono katoa e pa ana ki te tikanga whakahaere i te mahi o nga peeke Tiaki Moni i nga Poutapeta, me nga utu ki aua tono, e puta utu-kore ana i roto i te meera.

9. Ki te hiahia te tangata kia whakamaramatia atu etahi atu kupu mo runga i te mahi whakahaere i nga Peeke Tiaki Moni, ka taea tena te tono atu ki te Rangatira o tetahi Poutapeta, te tono atu ransi ki.

TE HEKERETARI,
I te Tino Poutapeta, i Poneke.

Te Tino Poutapeta,
1 o Hanuere, 1907.

PANUITANGA.

HE whakaatu teni kia mohiotia ai ka taea nga pukapuka kua whakahuatia i raro iho nei te tono atu i te Kai-ta a te Kawanatanga, i Poneke, ina tae mai te utu e tika ana, e pai ana te tuku Pane Kuini mai, noti o te Poutapeta, Ota Moni ranei.

Me ata whakaatu mai hoki te Poutapeta e tata ana ki te kainga ina ka tuhia mai te pukapuka ki te Tari o te Kai-ta a te Kawanatanga:—

Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o te tau 1886. Ko te utu, 1s.

Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o te tau 1892. Ko te utu, 1s.

Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o te tau 1893. Ko te utu, 2s.

Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o te tau 1896. Ko te utu, 2s.

Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o nga tau 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906.

Ko te utu mo ia pukapuka mo ia pukapuka pera mo ia tau, 1s.

Te *Kahiti* Rarangi Ingoa o nga tangata i wehea nei he rahui mo ratou i roto i te Poraka o Waimarino. Ko te utu, 1s.

Nga Korero Paremete, 1881, tae mai ki naianei. Ko te utu mo ia pukapuka mo ia pukapuka pera mo ia tau, 6d.

Te Ora mo te Maori: na Hemi Henare Popi. Ko te utu, 1s.

Te Pukapuka Rarangi Ingoa o nga Tangata o ia wawahanga o ia wawahanga o Te Awarua Poraka, whakaatu hoki i nga hea o ia tangata o ia tangata. Ko te utu, 10s.

Nga Taita Korero Whakapapa a te Maori me nga Karakia o Nehe: na Hone Waiti i mahi. Pukapuka Tua-ono. Ko te utu, 7s. 6d.

Te Tiriti o Waitangi: he tino taurira teni. Ko te utu, 5s.

Nga Huarahi-whakahaere o te Kooti Whenua Maori: he mea ta ki te reo Maori. Ko te utu, 1s.

Huarahi-whakahaere Apiti atu ki nga Huarahi-whakahaere o te Kooti Whenua Maori. Ko te utu, 6d.

Karakia mo te Ra (te 20 o nga ra o Hune) i whiwhi ai te Kuini i te Karauna o Ingarangi. Ko te utu, 6d.

Nga Tikanga-whakahaere i raro i Wahi II o Wabanga 11 o "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894": he mea ta ki te reo Maori. Ko te utu, 6d.

Nga Huarahi-whakahaere i raro i nga tikanga o "Te Ture Taone Maori, 1895." Ko te utu, 6d.

Ko te Haerenga o te Manene: I tuhia e Hone Paniana. Ko te utu, 1s.

I taia i runga i te Mana o te Kawanatanga o Niu Tireni, e HOANI MAKAE, Kai-ta a te Kawanatanga, Poneke.